

IV. évfolyam, 42. szám.

Előfizetési árak helyben és vidéken:
Egy évre . . . . . 12 korona
Félévre . . . . . 6 korona
Negyedévre . . . . . 3 korona
Egyes szám ára . . . . . 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és
esztörtök reggel.

HATÁRŐR

== UJVIDÉK, 1908. ==
május 24. vasárnap

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Ujvidék, Petőfi-utca 47. sz.,
ahová a lap szellemi és anyagi részét
illető közlemények intézendők
ilyen közleményeket és megkereséseket
lapunk nyomdája elfogad.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA

Lapvezér: Teleki Árvéd gróf.

Munkában.

Irtta: Szász József országgy. képviselő.

Munkában áll a képviselőház. Dolgozik reggeltől késő estig, tárgyalja az állami költségvetést. Vitatja, tilolja, rostálja azt az óriási anyagot, amit a költségvetés nyújt. A komoly viták világosságánál az elfogulatlan szemlélő látja a multnak sivárságát, a jelen alapvető nehéz munkáját s a jövő biztató reményességét, hogy ez a nemzet élni és uralkodni fog.

Két esztendő óta kormányozzák az országot vezéreink. Sok baj, ezer nehézség közepette, de nem sikerek nélkül. Minden tervük nem sikerült úgy, mint a hogyan ők is szeretnék volna, alkotásaik nem valósultak meg oly gyors egymásutánban, amint azt bizonyára ők is kívánták, de az ideai költségvetésben már látjuk azt a szilárd alapzatot, amelyen a jövő Magyarország felépül, amely bevehetlen, erős bástyája lesz a magyar nemzeti államnak.

Mindent nem lehet megalkotni záros határidőn belül. Erre csak a jó Isten képes, aki a biblia tanúsága szerint hat nap alatt a világot teremtette. A földi ember bizony gyarló. Folytonos nehéz és céltudatos munkával haladhat csak előre, még ha a legragyogóbb szellemet hordja is magában.

Országunk állapotát, népünk helyzetét elhanyagolták a multban az ország kormányzói. Nehéz, elviselhetetlen helyzetbe jutott mind a kettő, közel állott az elvérzéshez. A nemzeti élet fáját bérenc kezek baltákkal vagdosták, gyökerét, törzsét aljas élősdiék lepték el, elszívták élető nedvét s a fa egyre korhadt, egyre száradt, új ágat alig hajtott, leveleit is hullatni kezdte.

Ilyen volt a fa, mikor vezéreink gondozásukba vették. Ugy-e bár a beteg fa sem gyógyul meg egyszeriben? Bizonyos periodusa van a gyógyulásnak, s most éljük ezt a periodust. S ime, a fa már zöldül, itt-ott virágozik is, nem sokára új ágakat is hajt. Ha erőnk és Isten el nem hagy bennünket, nem sokára egészséges lesz a beteg fa újra és erőssé, izmossá, hatalmassá fog fejlődni, mely vihar esetén dacolni is tud.

Ezt a reményt az ideai költségvetésből meritem. Ez a költségvetés sejtetni enged a jövőt. Látjuk benne már a

jövő sziklabástyáit, melyek örökké biztosítják a magyar állam önállóságát, függetlenségét és népének jólétét.

Nem-e nagy horderejűek Darányi Ignác tervei? Nem-e nagy fontosságúak Kossuth Ferenc javaslatai? Nem keltenek-e örömet minden honfi szivben Apponyi Albert szavai, hogy elkészítette az ingyenes népoktatásról szóló javaslatot?

Fontos, messze kiható alkotás valamennyi úgy gazdasági, mint szociális szempontból. Olyan nagy horderejű reformok, amelyeknek megvalósítását évtizedeken át hiába sürgette a függetlenségi és 48-as párt.

És mégis azt harsogják ellenfeleink, hogy kormányunk nem tesz semmit. Leletlen, rosszakaratu beszéd. Amit ők negyven éven keresztül elhanyagoltak, mind e bajoknak orvoslását tőlünk egyszerre és sürgősen követelik. Nem minden érdekesség nélkül való ez ugy-e bár? Uralkodtak negyven éven át, dőzsöltek a hatalomban, de engedték eső szélre jutni a vasutakat, hagyták nyomorogni a tanítókat, szegény tisztviselőket, nem törődtek a városokkal, községekkel, tisztviselőiknek és lakóiknak nyomoruságos helyzetével. Mikor pártunk az ingyenes népoktatást követte, fölényesen mosolyogtak. Ábrándozóknak tartottak bennünket, sok helyütt népbolondítóknak.

És ime, az ábrándok egy része immár megvalósul. Kiküzdjük a többi is. Mindazt, amit ez a párt programjában annyi éveken át hirdetett. Csak az ország népe tartson ki mellettünk, úgy ahogyan eddig kitartott. Ne üljön fel tres frázisok hazugságainak s ne tévesse meg magát a bosszu fellángoló tüzeitől.

A magyar nép józan, komoly gondolkodású. Felemelkedik a helyzet és hivatása magaslatára. Ez kívánatos is. Így tudjuk javítani népünknek sanyaru helyzetét, enyhíteni a nyomort s biztosítani az önálló, független Magyarországot.

Gyártelepünk.

Istentelen egy dolog volt: ezt a mi immár szinte hirhedtté vált gyártelepünk azt ide a város közvetlen közelébe. Ugy azt ne mondjuk, közepébe helyezni. Az a hebe-hurgya gondolat, hogy a város magánfelek által fog egészség-

telen, mocsaras helyeitől megszabadulni, most borzasztóan megbosszulta magát és igazán nagyon kérdéses, hogy a csöbörből most nem kerültünk-e sokkal mélyebb — és hogy a témánkhoz alkalmazkodjunk — szagosabb vödörbe.

Ha valakinek, úgy a Határőrnek joga ezt bírálat tárgyává tenni. Már évekkel ezelőtt indított mozzalmat a már létesített és állandóan létesülő gyártelepek szigorú ellenőrzésére, melyeket a város telekengedélyezése esetén kikötött és eleget tettek-e főleg azoknak a higiénikus köteleességeknek, melyeket a város lakosságának egészsége érdekében kitűzött.

Az a penetráns szag, mely már hetek óta újra különösen az estéli órákban, terjeng a város felett, vagy talán inkább lapunk hasábjain megjelent rövidke hírünk birta reá az illetékes hatóságot, hogy a bajnok okát kutassa és azon lehetőleg minél előbb segítsen. Még inkább a mi kis hírünk hatásának kell tulajdonítani az illetékes tényező eljárást, mert ezek is a cikkecske be-küldőjének — bizonyára jóhiszemű — tévedésének estek áldozatul. Pedig mi, a becsületes és tisztességes zsurnaliszta lelkiismeretességével jártunk el és azt kell konstatálnunk, hogy tévedt a hatóság is, tévedt a cikkecske írója is.

Mindketten a Königstättler-féle gyártelepet jelölték ki a bűzös szag forrásául és ellene kiáltoztak kigyót-békát.

Hát azt hisszük, ami ezt a gyártelepet illeti, bizonyára nem nagy szeretettel emlékezhetik meg rólunk; hiszen mi voltunk azok, akik egy szinte kiméletlen és hosszú harccal kényszerítettük a céget arra, hogy a várossal kötött szerződésben kötelezettségeinek tegyenek eleget. De amint akkor is az igazság és a köznek mindenek felett álló érdeke vezetett bennünket, most is ez az érzés irányítja tollunkat és készlet annak a kijelentésre, hogy igenis: lelkiismeretlen és könnyelmű elhatározása a közösségnek váltak forrásává annak az „illatos“, de főleg ártalmas levegőnek, mely most különösen a vonati sín-pár közelében elfekvő városrészben terjed és teszi szinte tűrhetetlenné a levegőt.

Egy csatorna és vízvezeték nélküli város akképp rendezkezik be, hogy kiépítet egy immár elég nagy gyártelepet és nem gondoskodik a legelemibb egészségügyi követelményekről. Kiépített egy

BOGDÁNY és TÁRSA

UJVIDÉK,
Vármegye-utca 5.

Központi fűtés, szellőztetés, vízvezeték, csatornázás és világítás berendező vállalat. Telefon 219.

Főtelep: Budapest, VI., Dálnok-utca 12. Telefon (Interurban) 988.

uj városrészt s hallgatólag immár szinte egy évtized óta nézi és tűri és szót se szól, hogy ez a gyártelep, minden szeméjét, moslékát, bűzös elhasznált vizét és egyéb rongyait a gyártelep háta mögött a sínpár mellett elvonuló mocsaras csatornába eressze. Nem Königstädter, nem Reich és Lebherz, nem Zikmund és tsa és nem a többi sorban, ahogy ott elfekszenek a bűnös és hibás ebben a dologban, hanem egyedül és egyedül a város, mely családoknak olesó árban enged át földet és amidőn az illető tulajdonos óriási kiadások mellett építkezik, hiszen láttuk: nincs egyetlen egy telep sem, mely legalább is nem egy méternyire emelte a talajt, mondjuk, mikor így a tulajdonos beépítkezik és már a nagy, előre nem látott befektetéseknel óriási csalódás éri; akkor zudul reá a város közönségének haragja és hangzik feljűk az átkos kiáltás: ne bűdösítsetek hékások!

Künn jártunk ebben a kánikulás melegben a gyártelepen és egyenesen megbotránkozta:ónak kell mondani azokat az *elhanyagolt állapotokat*, miket ott találtunk. A város egy szóval sem tesz kifogást az ellen, hogy a mocsaras helyektől legmesszebben fekvő gyártelepek is csatornák segítségével ide vezessék be kloakáikat — és azután a város szót se szól, mikor a bűzös anyagok ott elszáradnak és *miazmás, bacillus-teli levegővel fertőztetik meg a Kamenica felől jövő hűs szellőt*. Mert az nevetséges dolog: egy pillanatig se gondol és nem is gondolhat arra a város, hogy ezek a gyártelepek majd azt a mocsártavat, melyből a két töltést felépítették,

saját pénzüknön fogják betölteni, bár ennek is nyomát láttuk például a Königstädter telepnél, mely az összes gyárak között legmélyebben fekszik és amely az oda lefolyó piszkos víz ellen csak akképen tud segíteni, ha lassan-lassan feltöltés segítségével a Limán felé szorítja a vizet.

Igazán: *difficile est satiram non scribere*. Nehéz dolog, de meg kell tenni, mert ezeken a szomorú dolgokon, csak egy *jó tanács* és az ezt nyomban követő tett segíthet.

Két tanácsosal szolgálhatunk; mindkettő életképes. Az egyik az: *haladéktalanul* kezdjék meg a gyártelepen végigvonuló földalatti kanális kiépítését egész a Limánig. Mihelyt ez kiépül, a Limánon szivattyustassák a vizet, egyben utasítsák a gyártulajdonosokat, hogy a vizet ezentul ne a mocsárba, hanem a csatornába bocsássák (Megjegyezzük, hogy a legtöbb gyár már kiépítette csatlakozó kanálisát a főcsatornához, várva a messiási kort, mikorra ez a főcsatorna is készen lesz és átadatik a forgalomnak.)

Ez az egyik eszménk. A másik az, hogy a gyártelep mellett elfekvő kerékpár-pályának „dombjait“ a város használja fel arra, hogy a kéznél levő iparvágányok segítségével a MÁV legalább felében hozzájárulásával töltsék be azt a mocsárat, annyira, a mennyire csak lehet.

Ezek olyan dolgok, melyek kézen fekvők, könnyen, nagyobb befektetés nélkül eszközölhetők és amelyek feltétlenül szükségesek.

Az pedig persze még az álmok

országába tartozik, hogy a város kössön szerződést az államvasutal, helyeztessen a Dunába egy kotrógépet és onnan hozasson kavicsot annak a „mocsárpart“ eltüntetésére, melylyel egyuttal megvalósulna az a kontemplált országút, mely a tervekben is befoglaltatik és amely tényleg hasznos célokat szolgálna.

Már pedig ha rövidesen rendbe nem jövünk a vízvezetékkel is, a csatornázással is, nem is tudjuk elképzelni, mit fog elkezdni a város ezzel a gyárteleppel, ha a közvetlen szomszédságába elhelyezett tisztviselőtelep lakói naponkint délután hat és hét óra között a Mayer-kioszk katonazenekara helyett fognak a főtéren jeremiásokat énekelni: Adtál Uram esőt, de nincs köi szönet benne.

Hej, de iztelen dolog volt azt a gyártelepet oda elhelyezni!

Kossuth vasuti politikája.

Bánffy Dezső gazdasági sivárságról panaszkodott Szegeden, csak úgy hangsúlytalanul, a többi között. Komoly hatást úgy se várhatott ettől a komolytalan kijelentéstől, amely történetesen olyan két nap közé esett, amelyek nem a meddségnek és a sivárságnak, hanem az alkotásnak és a haladásnak az időbeli dokumentumai. Szombaton kifejtette Kossuth Ferenc egy grandiózus beszéd keretében az ő nagy munkaprogramját, hétfőn pedig a vasuti beruházásokról szóló törvényjavaslat került a Ház elé. Hát a gazdasági sivárságról való zokogás ilyen körülmények között nem nagyon természetes. Az alkotás gazdasági termékenységet

TÁRCA.

Az amerikai vendégfogadó házakról.

Irta: **Vértesi Károly.**

(Vége).

A vacsora körülbelül olyan mint a reggeli, csak hogy a darás ételek helyett inkább szilárd táplálék, kemény hus és sajt van. Osztriga és osztriga-ételek mindig kaphatók. A hékacomb is kelendőségnek örvend, szeretik. Évenként mintegy két milliót fognak az Erie-tóból, máshol mesterségesen is tenyésztik a békákat.

Az a kérdés támad most már, jó-e mindez? A kérdést ki kell kapcsolni és rá azt a klasszikus rövid feleletet lehet adni, hogy: *de gustibus non est disputandum*. Ahány az ember, annyiféle az izlés, kényes és kevésbbé kényes, tulfinom epikureus is van, úgy is van, hogy az egyiknek a szagos, férges sajt, másiknak a nyálkás, kocsonyás osztriga kedves, tudjuk azt. Nekem és magyar utitársaimnak, kik a gyomor-ku'tusz, az izes művészet földjén élünk, a tömött, kemény, sokféle édeskés angol eledelnek bizony nem, nagyon nem izlettek s volt, hogy éhesen maradtunk. Farkasvacsorának hívták ezt nálunk régen. A mártásuk, melylyel a legtöbb ételüket leöntik, nem az eledelem. Élmelygős az, nem olyan, mint a francia sauce, szokni kell hozzá. Az angol szörpök ivásakor akárhányszor jutott eszembe a közmondás: „Narancs is keserű, ha nagyon facsarják.“

Én a középszerűség országutján járva, többnyire a bar roomsokba, bor- és sörházakba mentem étkezni, ahol 25—40 centért meleg és hideg étkekkel teljesen és jól kiszolgáltak, reggelire olykor annyiféle adtak, hogy nem lehetett végig enni, válogatva is elég volt az ellátás estelig. A hó reggeli és vacsora, amerikai módszer szerinti étkezés, a déli idő drága, legjobban használható, a foglalkozásban álló, déiben, valamely lunch-roomban rövid lunch-ot vesz magához, ami megfelel a mi villásreggelinknek. Nem is más az. A lunch rooms-okban vagy ugynevezett bakeriesekben teát vagy kávét adnak, rendesen nagy adagot, meleg vagy hideg sültetket, vajtat, kalácsot. Bor nem szerepel, az ilyen bortalan lakmározást régi időben nálunk ördögébédnek mondták.

Én ezt a déli rövid étkezést nagyon gyakorlatinak tartom. Kevés időt vesz el és nem lustulunk el legalább is fél délutánra, a napi munka jobban megy.

A bar rooms-ok olyanféle étkező helyek, mint nálunk a sörcsarnokok. Vannak külön tarka- és fehérterítés kisebb-nagyobb asztalok, de a sietők számára, a sötét előtt, — mely mindig főhelyen van — a hosszú, széles kiszolgáló asztal — mondjuk pudli — külső részén van hely, forgatható, de helyből nem mozdítható karszékeken. Olyanok ezek, maroquin bőrrel bevonva, mint a tengeri hajókon szokott lenni. El el néztem a gyorsan étkezőket, mint hajigálják magukba az enivalót. A dollár hajszolásban sietők le sem ülnek, állva tömik magukat. Köteles adóját megkapván a

gyomor, tovább állnak, éhségük és szomjúságuk lecsillapultával. A bar rooms-oknak találoán lehetne adni gyors vendéglő nevet, az étkezési módot pedig habzsolásnak lehetne mondani.

A jobbféle bar rooms-okban már egy pohár sör ára fejében is, ingyen adott eledelnek vannak egy mellék asztalon állandóan kitéve. Sonka és kolbász félék, sózott halak, marhasült, saláta, burgonya, sajt, olajbogyó, egyéb étvágygerjesztők. Kisebb pénzü ember állva akár meg is vacsorálhat belőlük, adják szívesen, de reklámul, csak vigyék hírét a jó sörüknek. Ez is olyan amerikai sajátosság, milyent máshol nem találunk.

Szóval, Amerikában is olyan az élet, amint megszokjuk, tetszésünkől, viszonyainktól függ, hogy drága vagy olcsó legyen az. Költséges a fényes vendégfogadó házakban, ahol zene van, olesó ott, ahol az asztal mellett macska miákol és duruzsol. Az élelem egyáltalában nem drága. Catsoup, az mindig az asztalon van, az amerikaiaknak általánosan kedvelt mártása ez, mely össze nem hasonlítható a mi vendéglőink general-zaftjával.

A lovasított lacikonyhától a szakácsművészet fényes csarnokáig, összefoglalva és rövidre szabva az amerikai étkezést, az fél-angolos sültékből, mondjuk kemény husokból és rozsbuzából, égetett karcos pálinkából vagy jeges vízből áll. Valaminek kell a torkukat izgatni. Erősen élnek a gabonapálinkával, sokan elkoresosítják a szervezetüket. Van sok gyomor-baj, mely a vagyonosokat Karlsbadba tereli, a

jelent, nem meddséget és sivárságot. A gazdasági sivárság nem a hatalmasan kibontakozó tet'erő nyomán jelentkezik, hanem igenis jelentkezik akkor, amikor erős egyéniségek is politikai szentimentalizmusba esnek, mint most pl. Bánffy Dezső.

Ezekkel a melancholikus kiszólásokkal nem lehet sarkaiból kiemelni ezt a mostani rendszert, amely a munka eszméjét propagálja. Az ország dolgozni és haladni akar és a mai kormánynak minden ténye haladást jelent a gazdaságilag függetlenített Magyarország felé, amelyet Kossuth Ferenc meg akar és meg is fog teremteni. A hozzá vezető utat régen egyengeti már. Most, hogy vasuti politikájának megvalósításához megkapja az országtól a hozzá való eszközöket, könnyebb lesz a rajta való haladás.

Modern államokban a gazdasági politika gerince a vasuti politika. A gazdasági élet csatornái a közlekedési csatornák. Az sparnak és a kereskedelemnek az ereje hamar megtesped s művészet, tudomány és egyéb kultúra sincsen oly országban, ahol az állam nem győzi le a térbeli távolságokat. Vannak erők, amik szétszórtságukban megsemmisülnek, ezeket egyesíteni kell és vannak aztán olyan energiák, amelyek egy ponton egyesítve, csak robbantanak, ezeket meg el kell vezetni alkalmas csatornákon ezerfelé. A vasutnak ez a hivatása.

A magyar vasut idáig is igyekezett teljesíteni ezt a hivatást. Hogy nem tudta egész erővel, amiatt nem kell csodálkozni. A vasutfejlesztés sok pénzt igényel és pénzhiánya sohse volt ennek az országnak. De talán kormánya se volt, amely úgy megértette volna, mint a mostani, hogy a vidék csak jól kiépített vasutvona-

lakkal kapcsolható szerves összetartozással a fővároshoz és hogy ezt a szerves összetartozást meg kell teremteni, mert nélküle sohse lesz gazdaságilag független ez az ország.

Kossuth Ferenc, akinek legfőbb eszménye a gazdaságilag független Magyarország, természetesen nem habozhatott sokáig és elszántan hozzá látott a nagy program megvalósításához. Az ország most inkább elbirja a terheket. Kidolgozta hát vasutfejlesztési tervét, amelyet az igazán grandiózus koncepciók erőteljessége jellemez. Harmadfél száz milliónál több kell — beleszámítva a kassa-oderbergi vasutvonalak kiépítése iránt a 43.000.000 koronát is — az államvasutak vonalainak kiépítésére, a vonalak teljesítő képességének fokozására, a második vágányok építésére, a másodrangú vonalak elsőrangusítására, a vonalblokk berendezésére, pályaudvarok bővítésére, a vasuti műhelyek építésére és kiegészítésére és új mozdonyok beszerzésére.

D. U.

Nemzeti színészet.

Szerdán „Varázskeringő” került színre negyedszer, ez alkalommal azonban csak félig telt ház előtt. — Csütörtökön Suppé kedves zenéjű operettje, „Fatnicza” ment igen szép számú közönség előtt. A halhatatlan dalköltő 1876-ban alkotta ezt a művet, sokat is adtak, már-már feledésbe is ment, de ismét előkerült és örök hatását mi sem bizonyítja jobban, mint hogy felelevenítését mindenütt szívesen fogadják. Nem nagy, de sivárságtól ment és a helyzetkomikumot ügyesen kihasználó librettója van az operettnak, amelyet hatalmasan egészít ki a fülbemászó és hatástelkítő, örökbecsű melódiaiak nagy száma. A cimsze-

repben leleményesség, ügyesség, kis pajzánkodás szükséges és ezeket a tulajdonságokat Felhő Rózsi fényesen egyesítette. Kedvességgel játszott, édesen énekelt, szóval óriási tetszést keltett. A szolgálatban szigorú, amellelt azonban titkon szerelmes öreg Kancsukoff pedig megtalálta hivatott bemutatóját Makó Lajos igazgatóban. Fellépése, amelynek igazán örültünk, nagyszámu sikereit még egygyel gazdagította. A szende Lydiát, akinek Vladimir hadnagy a titkos imádója, Bárdos Irma adta. Koloraturákban nagyon gazdag, minden régióban kellemes, tükörtisztaságú hangja ennek a rokonszenves színésznek azt a sikert biztosították, amelyre ő minden tekintetben rászolgált. A Körmonfont zsurnalisztát, aki agyonfurtságával mindent célra vezet, Békefi Lajos személyesítette kellemes tenorhangjának sikeres kihasználásával. Krémer az alkoholista őrmester szerepében nyújtott tökéleteset, Pesti a pasát adta, ügyesen, de a szerep maga oly hálátlan, hogy abban még ily jó színésznek sem igen lehet kellőleg érvényesülni. Tetszéssel adta a félkegyelmű Mustaphát Iványi. Jók voltak a háremhölgyek szerepében Virághátné, Csikyné, Bernáth Margit és Nagy Terus. Kar, ensemble jónak mondható.

Pénteken volt a második ifjusági előadás. Nem tudjuk, mire magyarázni, hogy ismét nem voltak annyian, mint amennyit jogosan elvárunk. Már elég erős hurokat pengettünk a közönség indolenciáját illetőleg, de kénytelenek vagyunk ujólag rámutatni arra, hogy a szintársulat támogatása hazafias, erkölcsi kötelesség. Különben Calderon de la Barca hatalmas színművét, a „Zalameai bíró”-t (El alcalde de Zalamea) adták. A 17. században élt derék színműíró jellemezte a szigorú vallásosság, a becsület, tisztesség megóvására irányuló éber törekvés és ez a jellemvonás vo-

szegényeket a sassaparilla kurára. Az emberek szeretik a vigságot, ez pedig gyakran és soknál erősebb szerekre szorul. Olyan emberekkel is találkozunk az életben, kik az életben mindig hibát keresnek, találnak. Ezek nem egészségesek, kénytelen ülmódjuknál fogva sem azok. Jól megmondta Aszalay: „Az egészség az ép testiségnek észre nem vevése”. Egy amerikai utban megtudjuk, ha nem tudtuk, egészségesek vagyunk-e?

A szakács mesterséget nigrók üzik leginkább, de nem viszik azt olyan művészi tökélyre mint a francia, főleg párisi szakácsok, kik a többször fölmelegített húseleteket is úgy tudják előállítani, ovidiusi metamorfózisokon keresztül vinni, mintha ujdonsültek volnának.

A határozott árért való étkezés alkalmával nincs borral való adás, annál kevésbbé csippenhet el még valamit magának a fizetést beszédő pincér a legelemibb számtani műveltségben tévedés címén, mert a kis számlapot a pénztárnál adjuk le, ahol a fizetés van. A baksis -- tudjuk -- a Balkán államok északi határvonaláig terjed, Amerikában ismeretlen.

A boarding house-ról kell még szólnom. A boarding szó, vendéglőben való éleést fejez ki ugyan, de boarding house azért nem hétel, nem restauráció, még nem is penzió, hanem egy olyan magán lakás és étkezés, amely még sem egészen magán, mert mindenki használhatja, akinek telik rá. Aggregények, nőtlen tisztviselők, akik joggal élnek világukat, épp

ugy mint családok, akik nem akarnak a cseléd polgártarssal vesződni, annak a követelő magatartását eltűrni, főleg fiatal házaspárok, akik magukat még be nem rendezték és akarják mézes heteiket, új életüket a háztartás gondjaitól megóvni. Egy körültekintő gondos gazda vagy háziasszony van az ilyen háznak az élén, aki gondját mindenre kiterjesztvén, iparkodik vendégeit kényes igényükben, szükségükben kielégíteni, tartással és lakással, külön társalgó teremmel, ujsággal, szóval, hogy a belakónak sem mire se legyen gondja s amire szüksége van, mindent kéznél találjon a házban, még női társaságot is, mert laknak a boarding house-ban vegyesen s a kuktakisszönyökon kívül egyiknek sem lévén itt más dolga, ráérkeznek sok mindenre, üres óráikban mulasztják az időt magukról.

Kereskedő emberek, legényéletet élő magános emberek, kik az ifjuság tulajdonságainak a birtokában nem maradtak, tisztviselők, tanítók, egyetemi hallgatók, koravén ifjuság, a világban egyedüliségben élő férfiak, páratlanul élő nők, ideges egyének, szóval, kiknek a szívét nem állja el a vágyakozás pár után, a modern alakulatban jól találják magukat az ilyen házban, ahol nem kell cselédmizérián bosszankodni, szolgál személyzettel, háztartással bajlódni, hanem mindent készen találnak eléjük s nem kell járni-kelni, szaladgálni egyetmáért. Még a nők, akik tul vannak életük jobbik felén, sőt az aggszüzek, csüggedt hangulatban,

a családtalan aggregények is az unalomban, elűzhetik borongós érzelmüket, unos-untig elbeszélgethetik idejüket a Parloirban, mert az emberek a társaságos életben egymást megszokván, barátságot kötnek, akár kenyérgalacsint dobálhatnak egymásra; szerelem sincs az ifjabb nemzedéknél kizárva, mert a boarding házban többször látják s jól kiismerhetik egymást. Kezdek a beszédet a tojás fején lévő üres térről, mely a hig anyag elpárolgásától van és végezhetik azt fészkek hordással. Amerikai különlegesség a boarding house, melyben a körülmények módosulnak az emberhez. Nálunk legujabban a tömeg háztartásról, közös konyháról van a szó és irás. Ezekből is lehet még idővel boarding house, mert ami Amerikában gyakorlati, annak bizonyulhat nálunk is.

Az amerikai ember, életének egy részét úgy is vendéglőben tölti el és akinek ez az élet beválik, annak a boarding house-ban egészen beválik. Aki mindig a pénzt forgatja eszében, vadász minden dollárra, az úgy sem talál időt a családi életre, sőt ha este fáradtan haza tér, akkor is szürke józansággal inkább nyugalom után vágyik mint mulatságra.

Bar- és boarding house nagyon sok van Amerikában, a csoda hotelek pedig legnagyobbak az egész világon, ismertek a kényelmes voltokról. Mindezek az étkező helyeken, a lavatories pótolják az illemhelyeket.

Hatóságilag megengedélyezett

TELJES VÉGELEDÁS!

Az üzlet felosztása miatt az összes **ékszerek,** arany-, ezüst-, chinaezüst-árak és órák

30—40%-kai az áron alul eladatnak.

ÁRMÁNYGÉZA

ékszerész és órás

UJVIDÉK, F6-tér.

18—26

nul végigjelen színművén is. Az apa a község bírája, leánya megszöktetője fölött törvényt ül megöletti, habár az illető felett a katonai törvényeknek kellett volna itélkezniük. Megbocsát azonban a netán érezhető hibáért a király és derék magaviseletéért méltán jutalmazza meg Zalameával most már örökös főbíróját. Szép jelenetekben, amelyekben azonban ma némileg nehézkességet látnak, vonul előttünk a cselekvény és érdeklődésünkre nagy mértékben tehet számot, főképp akkor, ha minden tekintetben sikerült előadást látnunk. A címszerep Makó Lajos kezében volt és így kiválóan fejezte ki a nagy spanyol író célzatát, mert derék igazgatónk hatalmas tudással alakított és szerepének minden csínját-binját művésziességgel domborodott ki. A szép, de szerencsétlen sorsra jutott Izabella Fodor Ellában tatálta meg nagyon is hivatott személyesítőt. Igen kedvesen játszotta meg kicsiny szerepét Nagy Terus (Inez). Kertész Mihály a szerelemben vak és emellett dölyfös Don Alavrot adta igazi sikerrel. Kellemes alakításban részesített bennünket Iványi Antal (Juan). Mindenképp jó volt Baróthy (Don Lope). Az ensembleba igen ügyesen illeszkedtek be Csiky (II. Fülöp), Szabados Gizi, (Chiepa), Virágháty (Rebollo), Krémer (Don Mendo), Pesti (Nuno), Szalay (irnok). Csinosan énekelte a serenádöt Sümegi. Mikest (Paolo) azonban újlag figyelmeztetjük, játsszék több kedvvel és mozogjon fesztelenebbül, mert csak így fog elismerésünkre szert tenni.

HIREK.

A DMKE közgyűlése. A DMKE *ujvidéki* főkjá ma vasárnap, május 24-én d. e. 11 órakor a Magyar Kaszinó helyiségeiben IV. évi rendes közgyűlést tartja és arra a tagok ez uton hivutnak meg minél nagyobb számban leendő megjelensre.

Tanulmányut Erdélybe. Az *ujvidéki* áll. polg. leányiskola jun. 22-én a r. gyorsvonattal indul erdélyi tanulmányutjára, még pedig első nap Nagyváradra; 23-án Kolozsvár, 24 — 27-én Brassó és vidékének megtekintése következik s innen kirándulások Sinajába, Málnás, a Bálványoshoz, a torjai barlangba, Tusnád, Gyimes és Sepsiszentgyörgyre; 28-án Brassóból Segesvárra és Nagyszebenre; 29-én kirándulás a Vöröstorony-szorosba; 30-án kirándulás a piskii hidhoz és Vajda-Hunyad várába; július 1-én Déváról, Aradon, Csabán át Ujvidékre, hová az esti gyorsvonattal érkeznek vissza. A természeti szépségekben és történelmi nevezetességekben egyaránt bővelkedő vidék beutazása mindenestre igen érdekesnek és tanulságosnak ígérkezik s e tanulmányut iránt igen élénk részvétel mutatkozik a növendékek részéről.

Esküdtbírák. A f. évi június hó 1-én kezdődő második esküdtzéki ülészakra esküdtbírákú kisorsoltattak rendes esküdtékül: Kardos Miksa, Hufnagel József, Szklenkai Pál, Niedermayer Gyula, Kis Lipót, Trostler Albert, Szauter Antal, Ilijcs Brankó dr., Neczkov Gábor, Zambauer Agoston, Messer Salamon, Nenadovits Dragutin, Münster Vilmos, Pinter Ignác, Piukovich Ferenc, dr. Szlezák Lajos, Idei Illés, Schossberger Adolf, dr. Szabó Lajos, Szemere Gábor, Jovánovics Péter, Kincses Endre, Rangl Endre, Kovács Károly dr., Medveczky Imre dr., Paul Keresztely, Wachtl György, Derner János, Drach Máté, Göbel Lajos. Helyettes esküdtékül: Letics István, Kellermann Péter, Futó István, Katzenberger Gyula, Guszek István, ifj. Szabó

István, Hajek Fülöp, Kellermann Fülöp, Löwenberger József, Kovács Bálint.

Uj doktor. *Rátvay János*, kir. kat. magyar főgimn. tanár, Ujvidék szülőtte, társadalmunk agilis tagja, Balla Árpád függetlenségi pártelnök leendő veje, a napokban Budapesten kiváló sikerrel bölcsészettudori szigorlatot tett és 16-án doktorrá promoveálták. Őszinte szívből gratulálunk!

Sporthir. Az „*Ujvidéki Sportegylet*” alapszabályait a belügyminiszterium általánosságban jóváhagyta. Fiatal atlétáink teljes erővel s nagy buzgalommal készülnek a nyáron tartandó helyi és vidéki versenyekre. Ugy hírlik, hogy az egylet július 19-én tartja szokásos házi versenyét. Az egylet tagjai napról-napra szaporodnak. Beiratkozni lehet Kojov O. János alelnöknél, Spirta József pénztárnál és az egylet bármely tagjánál.

Kitüntetett választás. A DMKE szabadkai iparosztálya ifj. Zambauer Agoston tb. rendőralkapitányt, iparhatósági biztost — lapunk szerkesztőjének fiát — az ipartestületi ügyek szakreferenséül kérte meg, egyuttal pedig felkérte arra is, hogy a végleges szervezkedés és a tisztviselői kar kiegészítése után kiadandó *emlékiratba* írjon egy cikket. Az érdem illetéknéki elismerése és méltánylása mindenestre kitüntetés rendőrágunkra is.

Ipartestületi közgyűlés. Az *ujvidéki* ipar-testület e hó 31-én, jövő vasárnap d. e. 10 órakor a városháza nagytermében rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgyát a jegyzői állás betöltése képezi.

Anyakönyvi hir. Az *ujvidéki* anyakönyvi hivatalnál e hó 15—22-ig bejelentett születések 14, még pedig 6 fiu, 8 leány; meghalt: 16.

Lövészet. A polg. lövöldében e hó 3., 10. és 17-én tartott évnitő lövészet alkalmával összesen 1075 lövés tétetett a rendes céllapokra 150 m. távolba. Díjnyertes lőn, még pedig *mély* lövésért: ifj. Zambauer Ág., Geiger J., Witz F., Hesz Fr., Wolf L. (V), Tausch J., Weichert, Lobenstein K. (IV); *kördíjat* nyert: Geiger J. ^{15/20}, Hesz Fr. ^{12/26}, Witz F. ^{9/24}, Tausch J. ^{9/18}, id. Zambauer Ág. ^{9/16}. Ma vasárnap, május 24-én a rendes céllapokra lőnek 150 m. távolba.

Halálozás. Schrack Viktor kereskedő e hó 19-én rövid szenvedés után életének 56. évében elhunyt. Temetése e hó 21-én a gyászoló család nagyszámu ismerőseinek és jóbarátainak tömeges, élénk részvétele mellett ment végbe.

Az Országos Polgári Iskola Egyesület *Bácsbodrog-megyei Köre*, f. évi május hó 23-án, d. e. 9 órakor tartá meg *közgyűlését* Ujvidéken (az áll. polg. fiúiskola tornatermében), amelyre a kör tagjai és az érdeklődők nagy számban jelentek meg. Targysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. A természetráj tanítása a polg. iskolában. Felolvassa: Lengyel Henrik, *ujvidéki* áll. polg. fiúiskolai tanár. 4. Pénztáros jelentése. 5. Általános tisztujítás. 6. Indítványok.

Vandalizmus. Egyre sűrűbben hangzanak fel a panaszok, hogy a közönség üdülésére, gyönyörködtetésére szolgáló közterek, sétányok, de még az ujonan létesítendő vár. kert, az artézi fürdő közelében alakítandó park virágait, csemetefáit, disznóvényeit és ültetvényeit gyerekek és suhancok durva kezei nemcsak meg-megrongólják, *tépdesik*, de egyenesen a nagy gondtal és költséggel ápolat ültetvények elpusztítására, kiirtására utaznak — csupa vad, barbár és szivtelen kedvtelésből

és hiába az oda állított tilalomfa, hiába a rendőri felügyelet, mely utóbbi — mivel nem lehet minden helyen állandó — vajmi könnyen szokták kijátszani. A szülőknél szól tehát a felhívás és kérelem: oktassák ki gyermekeiket, hogy ilyen vandál pusztításoktól szigoruan tartózkodjanak, a közönség pedig tartsa jogának és kötelességének, hogy az ilyenek láttára, a rendőrségnek és hatóságnak segítségére készen, a megtorlás teljes szigorát alkalmazza. A rendőrség egymaga, mert *nem lenet mindig mindenütt jelen*, tehetetlen, de ha a közönség is gondoljaiba veszi a közterek és sétányok ültetvényeinek szemmel tartását, a közös ellenőrzésnek bizonyára meglesz a kívánt eredménye.

Kerti mulatság. A „József főherceg szanatorium” egyesület szombaton május 30-án d. u. 7 órakor mozgó színpaddal, katonahangversenyyel és látványosságokkal egybekötött nagyszabásu kerti mulatságot fog rendezni a Mayer-féle új kioszkban. A jótékony cél érdekében kívánatos volna a tömeges látogatás. A rendezőség felhívja a közönség figyelmét arra, hogy személyre szóló meghívók nem fognak kibocsátás alá kerülni és hogy a meghívó mindenki számára a falragaszokon található.

Színházi hírek. Hétfőn kerül színpadra népdarab, mérsékelt helyárrakkal Decourcelle népies színműve, a „*Két tacskó*”. A képek címei a következők: 1-ső kép: „*A sirba villi titok*”, 2-ik kép: „*A férj bosszúja*”, 3-ik kép: „*A csavargók*”, 4-ik kép: „*A más gyermeke*”, 5-ik kép: „*Az utolsó lopás*”, 6-ik kép: „*Megváltás*”. A darabban részt vesz az egész drámai személyzet. Kedden lesz a premierje Fiers és Caillavet 3 felvonásos vigjátékának, a „*Kis trafikos leány*”-nak. A vigjáték vezető szerepeit Szabados Giza, Krémer és Iványi játsszák. Szerdán Plangerette 3 felvonásos regényes operettjének, „*Rip van Winkle*”-nek lesz a reprize. Az operett főbb szerepeit Felhő, Krémerné, Mezei és Krémer játsszák.

Kérelem. Azon tisztelt gazdákat, kiknek az idej vetésnél alkalmuk volt az időkülömböséget az impregnált és a nem impregnált takarmányrépamag kikelésé között megfigyelni, telkérjük, sziveskedjenek ez iránti tapasztalataikat, akárhonnán szerezték is be a nem impregnált répamagot, közvetlenül Mauthner Ödön magkereskedésével, Budapest, Rottenbiller-utca 33. közölni. Miután az idej pontos megfigyelésekre a Mauthner cégnek ugy a tiszta igazság, mint a közérdek szempontjából szüksége van, nagyon kéri, előzetes köszönetének hálás kifejezése mellett, a tényleges adatokat 8 nap alatt akár levelezőlapon is, vele tudatni.

Védekezés a ragadós száj- s körömfájás ellen. A földmívelési miniszterium rendelete alapján ezennel figyelmeztetem a gazda közönséget és az állatbirtokosokat, hogy ha a ragadós száj- és körömfájás legcsekélyebb tüneteit is észlelik valamely állaton, azt lehető legsürgősebben a város tanácsánál bejelenteni kötelességüknek tartásák. Egyben közhírré teszem, hogy ha valaki a város tanácsa vagy a kapitányi hivatalnál vagy a m. kir. állatorvosnál jelentést tesz arról, hogy a ragadós száj- és körömfájást valahol titkolják és a bejelentés által módot nyujt arra, hogy a betegség az idejében alkalmazott hatósági intézkedésekkel helyhez köttessék, az illetőt előterjesztésemre a földmívelésügyi miniszter jutalomban fogja részesíteni. — Szalay Lajos kir. tanácsos, polgármester.

Vorbász iskolai kiállítás. A verbászi polg. leányiskola növendékei e hó 16-án

rándultak át Zomborba, hogy a háziipari kiállítás megnezzék. Ugyancsak Verbászról a gimnázium 102 tanulója is járt e hó 17-én Zomborban, hol megtekintették tanáraik vezetésével a kiállítást, a város látóival és megkoszorúzták Schweidel szobrát. A kiállítás, mióta megnyitott, állandóan nagy látogatottságnak örvend s a kiállított tárgyak egyaránt alkalmasak, hogy tetszésre találjanak.

A tüdővész ismertetése az iskolákban.
A tüdővész elleni védekezésre fontos határozatot hozott Mosonmegye törvényhatósága. Felirattal akar fordulni a belügyminiszterhez aziránt, hogy az iskolaorvosok már az elemi iskolákban megismertessék a gyermekekkel a tuberkulózis veszedelmeit, miáltal a fiatalság már eleve ügyelne arra, hogy a tüdőbetegségre hajlandó szervezet edzve legyen a kór ellen és ezáltal a betegség elleni védekezésre a köznép már a családi körben is figyelmeztetve lenne. A törvényhatóság átirata, melylyel a felirat pártolását kézi, megérkezett Ujvidékre is.

Uj gyár a megyében. Horváth Ödön zentai iparos a kereskedelemügyi miniszteriumtól nyert 20,000 kor. államsegélylyel szappangyárat létesített.

A B. Bodrog vármegyei Irodalmi társaság Dr. Vározy Gyula kalocsai érseket, a közművelődés terén szerzett érdemei elismeréséül, tiszteletbeli tagjának választotta. Az érsek e kitüntető választást megleghangú válaszával köszönte meg s a Társaság pénztára javára egyidejűleg 100 kor. adományt küldött.

Közvetlen menetjegyek életbeléptetése.
A MÁV. igazgatóságától vett értesítés szerint a Budapest k. p. u. továbbá Sofia és Tzaribrod állomások közötti forgalomban folyó évi június hó 1-ével Belgrádon át érvényes közvetlen II./III. oszt. kombinált személyvonatu menetjegyek lépnek életbe. A Sofiába szülő jegy ára 31.85 frk., a Tzaribrodba szülő pedig 29.35 frk.

Felvétel a szemináriumba. A kalocsai két szemináriumba folyamodó ifjak felvételi vizsgálata f. július 2-án fog megtartatni. Folyamodhatnak az egyházi pályára hivatást érző s a főgimnázium 4-8. osztályaiba járó, szorgalmasan tanuló, jó erkölcsű és ép egészségű ifjak. A keresztlevéllel, időközi iskolai és orvosi bizonyítványokkal felszerelt folyamodványokat június 10-ig kell az érseki hatóságához benyújtaniok.

A magy. kir. honvéhadapródiskolában az 1908/1909 tanév kezdetén betöltendő helyekre vonatkozó „Pályázati Hirdetmény” a katonai ügyosztálynál (Városháza II. emelet 32.) elfekszik és a felvételi feltételek a hivatalos órák alatt ugyanitt megtudhatók.

B Bodrog vm. állategészségügye május 13-án. Lépfene: Topolya, Ujvidék. Zombor 1-1 udv. — Veszétség: Csávoly, Gara, Hercegszántó, Vaskut, Bács, Torzsa, Szépliget, Baja, Boldogasszonyfalva, Zenta, Baja, Zombor 1-1 udv. — Takonykór és bőrféreg: Mélykut, Ópalánka, Kossuthfalva, Csurog, Zenta 1-1 udv. — Rökkór: Hercegszántó, Szilberek, Cservenka, Péterréve, Mozsor, Csurog, Nádajla, Szabadka 1-1 udv. Csantavér, Kishegyes 2-2 udv. — Sertésorbánc: Mohol 1 udv. — Sertésvész: Bácsujfalu, Ófutak, Boldogasszonyfalva, Magyarakanizsa, Zenta, Szabadka 1-1, Pacsér 2udv.

Honvéd állatorvosi tisztviselők. A honvéd állatorvosi tisztviselőkké való kiképzés céljából a m. kir. budapesti állatorvosi főis-

MAYER NAGY KIOSZK.

VASÁRNAP

május hó 24-én
este 1/2 8 órakor

NAGY

KATONAI HANG- VERSENY

Belépődíj csak 10 kr.

Hétfőn este:

Cigányzene.

Kedd d. u. fél 6-kor:

Katonazene.

Este: Cigányzene.

Szerda este:

Katonazene.

Csütörtök d. u. 1/2 6-kor:

Katonazene.

Este: Cigányzene.

Péntek este:

Katonazene.

Szombat este:

Cigányzene.

kolába leendő felvételre vonatkozó pályázat feltételek a katonai ügyosztálynál elfekszenek és azok a hivatalos órák alatt betekinthetők.

Éhenhalt koplaló-művész. Knute Olmstead nevű koplaló-művész produkálta magát Amerikában, de a rendes koplalóktól eltérőleg, nemcsak tartotta a fogadásokat, de tényleg koplalt is. Legutoljára St. Paulban 40 napos koplalást hirdetett; 31 napig kibirta, de mikor a 32-ik napon a közönség látni akarta, már csak holt testét találták meg.

A vasuti féláru jegyek. Az államvasuti féláru menetjegyek váltására jogosító arcképes igazolványok kiállításáért járó egy korona kezelési költség befizetésére nézve a kereskedelemügyi miniszter az eddigi eljárás egyszerűsítése céljából akként intézkedett, hogy a szóban forgó arcképes igazolványonként egy koronát kitevő kezelési költségek ezentúl kizárólag *postai levéljegyekben* rovasanak le.

Nyílt-tér.

Szépítő-kúrát

végezhet mindenki odahaza, ha egy Dr. JUTASSY-féle készletet beszerez. Ilyenek:

Bőrápoló-készlet a normális ép, tiszta arcbőr szépségének ápolására és megőrzésére: száraz, sötét, durva, hámló, feszülő, viszkető, hervadó bőrre; ráncok és libabőr ellen.

Bőrgyógyító-készlet fenyves, zsíros, porús, atkás (mitesseres), pattanásos (vimmorlis), eres, vörös arc, vörös orr, vörös kéz, fagyási foltok és izzadás ellen.

Bőztisztító-készlet olaszgult, leburnult, napsütött arcképek fehéritésére, szeplő és májfolt ellen.

Bőrhámlasztó-készlet lencefoltok, társasnyomok, rozsapattanás (rosacea), bőrkeményedés, borvirág, himlőhely és sebhely ellen.

Hajgyógyító-készlet hajkorpa, hajhullás ellen s a kopaszodás megakadályozására.

E készletek föl vannak szerelve a megfelelő szappannal, a szükséges kozmetikai eszközökkel és szerekkel, melyeknek biztos hatását 1892 óta ezer és ezer arcon tapasztaltuk s a melyeknek ártalmatlanságáról az intézet főorvosa, Jutassy József dr. kozmetikus bőrgyógyász, egészség-tanár kezességével, kinek receptjei szerint a szerek készülnek. A kimerítő használati utasítás alapján mindenki sikeresen kezelheti önmagát azon szépséghibája ellen, melynek megfelelő készletet beszerez. Jutassy dr. „Szépségápolás” című könyve minden készlethez mellékelve van.

Minden egyes készlet ára 5 korona. Készíti és elárúsítja személyesen vagy postai útján a

KOZMETIKAI GYÓGYINTÉZET
elárúsító osztálya

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. I. emelet. Kapható vagy megrendelhető az intézetnél minden gyógyszerárban. — Főraktár: Tóth József gyógyszerár Budapest, VI. kerület, Király-utca 12 szám.

Étvágytalanságot, emésztési zavarokat

a Rohitschi „Tempelquelle” időszakos ivása a legegyszerűbben megszüntet. Ilyenmő régiebb és idült bajok esetén „Styriaforrás” előnyben részesítendő.

Főraktár Magyarországra:
Hoffmann József, Budapest, Bathory-s. 8.
6-7

KALOGÉN

BRAZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ

Felolvas szerkesztő: Lusztig Nándor dr.
Szerkesztő: Zanbauer Ágoston.

Hirdetések.

Eladó villa!

Pétevár vár alatt gyönyörű kilátással a Dunára, 5 szoba, egy nagy étteremmel, konyha, éléskamara és pincével — külön vincellérlakkal, sodronykerítéssel külön udvar, 2 1/2 kat hold termőszőlővel, lugasokkal és nemes gyümölcsfákkal ellátva.

Közelebbet *Kugler Edénél* Ujvidéken.

1-3

MÁV 99186/908 sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága a jövő 1909. évben esetleg 1909—1911. években szükséges kisebb értékű fém és vasnemű anyagok szállításának biztosítását óhajtván, eziránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb folyó évi június hó 17-ik déli 12 óráig beterjesztendők, a bánatpénz pedig folyó évi június hó 18-án déli 12 óráig beküldendő.

A pályázatra vonatkozó részletezett feltételek, valamint a szükséges mennyiségeket feltüntető kimutatások, ugyancsak a különleges szállítási feltételek a magyar királyi államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrásy-ut 73.) megtekinthetők.

Budapest, 1908. május havában.

3-3.

Az igazgatóság.

11068/polg. 1908. szám.

Hirdetmény.

Az ujvidéki kir. törvényszék közhírré teszi, hogy az ujvidéki új városi kórház kiépítéséhez szükséges és Ujvidék szab. kir. város határában a futtaki-út mentén fekvő s az ujvidéki 2357, 2838, 2839, 1715 és 1719. számú betétekben 5062, 5061, 5060.2, 5060/1, 5059, 5058 helyrajzi számok alatt felvett Vlakovics Györgyné, özv. Palkovlyevis Miklósné, Palkovlyevis Péter, Sztangarov János és Sztangarov Dóme tulajdonát képező ingatlanok kisajátítására vonatkozólag az 1881. évi 41. t.-c. 46. § a értelmében a kártalanítási eljárás megkezdésére határnapul: 1908. évi június 2. napjának délelőtti 9 óráját ezen kir. törvényszékhez I. (emelet 43. ajtó) kitűzte és az ismeretlen helyen tartozkodó és netán távollévők részére ügygondnokul Dr. Gál Ödön ujvidéki ügyvédet rendelte ki.

A tárgyalásra az összes érdekelteket ezen hirdetmény által is azzal idézi, hogy a tárgyalásról való elmaradás a kártalanítás felett

hozandó érdemleges határozatot nem gátolja és az elmaradás miatt igazolásnak helye nincs.

Ujvidék, 1908. évi május hó 7-én.

A kir. törvényszék, mint birtokbiróság.

3-3

P. H.

Vékey, s. k.,

kir. törvényszéki bíró.

SZLIÁCS vasuti állomás.

Zólyomvármegye — Felsőmagyarország — legelsőrendű női fürdője. A continens egyedüli természetes vasas hőforrása. Az idény május 15-től szeptember 30-ig tart. A saját kezeles alatt álló Radvanszky féle épületek házősoportjában 2 legmodernebbül berendezett 120 lakosozóbát magában foglaló szálloda, melyek közül a „BRISTOL” 1902-ben teljesen újonnan lett felépítve: (egy oszladi villa, egy étterem.) E házban lakik dr. Grünwald kir. tanácsos orvos is. Ugy az elő-, mint az utóidény alatt 40% árkedezmény. Lakásmegrendeléseket és mindennemű tudakozódásokat azonnal elintézik a Radvanszky házak gondnoka.

1-8

BERNATH BÉLA. SZLIÁCS

Alapított 1878.

Telefon 59-90.

Walla József

cementárnyag részvénytársaság

mozaik-, műkőárnyag, beton és vasbeton építési vállalat.

1-2

Iroda és gyár:

kizárólag: Budapest, VII, Glzella-ut 38.

MÁV. 12191/908 szám. II.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak szombathelyi üzletvezetősége nyilvános ajánlati tárgyalást hirdet a Tapolca állomáson létesítendő 6 állásos mozdonyos vasfedélszerkezetére, illetőleg ennek előállításához szükséges munkák végrehajtására. A tervek, a költségvetés, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feltételek Szombathelyen az üzletvezetőség pályafentartási és építési osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Az ajánlatok legkésőbb 1908. évi június 10-éig déli 12 óráig benyújtandók, alólírt üzletvezetőség I. osztályánál. Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenkint 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyújtandók be: „Ajánlat a Tapolca állomáson létesítendő mozdonyos vasfedél szerkezetére. Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni. Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1908. évi június hó 9-éig déli 12 óráig 1000 azaz egyezer korona bánatpénz teendő le a gyűjtőpénztárunknál, akár készpénzben, akár állami letétre alkalmas értékpapírokban. A bánatpénzről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó. Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíttatnak, de névértéken felül számításba nem vétetnek. Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szol-

gálhatnak a tárgyalás alapjául. Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek csak tértivevénynyel adandók fel. Az ajánlati minta és a) szerződési minta egy füzetben; b) a költségszámítás; c) a pályázati feltételek, az üzletvezetőség II-ik osztályában kaphatók 2 korona előzetes beküldése mellett.

Sombathely, 1908. évi május hó.

Az üzletvezetőség.

MÁV. 18574/908. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak Győr állomásán levő pályavendéglő bérletére az 1908. évi október hó 1-től számítandó öt évi időtartamra, azaz 1913 évi szeptember hó 30-ikáig leendő bérbeadása iránt czennel nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk.

Az 1 korona bélyeggel és „Ajánlat a magyar királyi államvasutak Győr állomásán levő vendéglői üzletnek bérbevétele az 18574. számhoz” felirattal ellátott, borítékba zárt és lepecsételt, nem különben a kellő okmányokkal (erkölcsi és vagyoni bizonyítvány, ipar engedély, honossági igazolvány, stb.) felszerelt ajánlatok 1908. évi június hó 15-ikének déli 12 órájáig a magyar királyi államvasutak budapest-jobbparti üzletvezetőség titkári hivatalához (Budapest, Kerepesi-ut 3 szám) posta útján tértivevény mellett nyújtandók be. Bánatpénz fejében 1000 azaz Egyezer korona készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban nevezett üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1908. június 14-ének déli 12 órájáig leteendő. Értékpapírok a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, tizennégy napnál nem régebb árfolyam szerinti értékben, de legfeljebb csak névértékben fognak számíttatni. A vendéglő bérletére vonatkozó egyéb felvilágosítások ezen üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (Budapest, Kerepesi-ut 3. szám I. emelet 30 ajtó) vagy a győri és szabadkai forgalmi főnökségnél a hivatalos órák alatt megszereshetők. Az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a pályázati feltételeket ismerik és azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják. A feltételektől eltérő, vagy a kitűzött határidőn túl érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak. A magyar királyi államvasutak igazgatósága fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlattevők közül tekintet nélkül a felajánlott bérre szabadon választhasson.

Tájékoztatásul még megjegyezzük, hogy az I. és II. osztályú étterem, valamint a vendéglősnek átadandó lakás és konyha világításáról, illetve fűtéséről a bérlő saját költségén tartozik gondoskodni, a III. osztályú étterem fűtési és világítási költségét azonban felerészben a vasut viseli.

Budapest, 1908. május hó 13.

Az üzletvezetőség.

Lapunk egyes számonként kapható Hajós Vilma parktőzsdéjében, a »Fortuna« dohánytőzsdében, továbbá Ludwig József, Herger Ágoston üzleteiben és Wagner Testvérek fióközletében.

Déli Jég- és Viszontbiztosító Társaság
 magyarországi osztálya
Budapest, Váci-u. 20. az „Adria” bizt. társaság házában
Teljesen befizetett alaptőke 3,000.000 K
Tartalék 4,044.516 „
Összes biztosíték: 7,044.516 „
 Ezen, az »Adria« biztosító társulat«
 védnöksége alatt megalakult társaság biz-
 tosít különféle terményeket jégkár ellen
 a legkedvezőbb feltételek és a legjutá-
 nyosabb díjak mellett.
 Biztosítási ajánlatokat elfogad az alul-
 irt *ujvidéki* főügynökség és ennek összes
 kerületi ügynökei.
KLEINTSEK JÓZSEF,
 1-1 főügynök.

Tégla-eladás.
 Mától kezdve frissen kiégetett *tégla*
Ujvidéken Glück Samu téglagyárában
 a kiszácsi országút mentén — ezre
 26 koronától 30 koronáig — árusítatik.
 1-4

... A gazdaközönségnél ...
 ... jól bevezetett intelligens ...
UTAZÓ
 keresetik, lehetőleg a *műtrágyaszak-*
mából. Ajánlatok kéretnek. „*Fixum és*
napidíj” jelge alatt *Heinrich Schalek*
 hirdetési irodájába, *Wien I. Wollzeile 11.*
 1-4

MAV. 117654/908 sz.
Pályázati hirdetmény.
 Alulírott igazgatóság a magyar királyi állam-
 vasutak műhelyeiben 1909. esetleg 1910. évben
 szükséges bőraru anyagok szállítására ezennel
 nyilvános pályázatot hirdet.
 A pályázat tárgyát képező anyagokat és
 azok egy évi mennyiségét feltüntető ajánlati
 űrlap, valamint a szállításra vonatkozó és az
 ajánlat tételnél kötelező részletes módozatokat
 tartalmazó ajánlati felhívás az alulírott igaz-
 gatóság anyag és leltárbeszerzési szakosztá-
 lyánál (Budapest, VI. Andrássy ut 73. sz. II.
 em. 43. sz. alatt) díjtalanul kapható.
 Az előirt módon kiállított ivenkint egy
 koronás m. kir. okmány bélyeggel ellátott
 ajánlatok, az ivenkint 30 filléres m. kir. ok-
 mány bélyeggel ellátott és aláírt ajánlati fel-
 hívással együtt *lepecsételve* legkésőbbben 1908.
 évi június hó 12-ének déli 12 órájáig a fent
 említett szakosztálynál benyújtandók, vagy
 posta útján odaküldendők. Az ajánlat borítéka
 e felirással látandó el. „*Ajánlat 117654/908.*
sámhoz.”
 Bónatpénz gyanánt az ajánlandó cikkek
 egy évi értékének 5%-ka legkésőbbben f. 6.
 június hó 11-én déli 12 órájáig a magyar ki-
 rályi államvasutak budapesti központi főpénz-
 táránál akár készpénzben, akár állami letétekre
 alkalmas értékpapirokban leteendő.
 Bónatpénz nélkül, vagy később benyújtott,
 valamint az olyan ajánlatok, melyek az alá-
 írandó ajánlati felhívás nélkül nyújtanak be
 és a pótajánlatok nem fognak figyelembe vé-
 tetni.
 Budapest, 1908 évi május hóban.
 2-3. *A m. kir. államvasutak igazgatósága.*

Védjegy: „Horgony”
A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller
 pötleka
 egy régiónak bizonyult hájiszer, mely már sok
 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult
 köszvénynél, oszónál és meghűléseknél, bedörz-
 sölésésköppen használva.
 Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt
 bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üve-
 get fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel
 és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van
 esomagolva. Ára üvegekben K-80, K1.40 és K2.-
 és ügyszólván minden gyógyszerárban kapható. —
 Főraktár: Török József gyógyszeresnél, Budapest.
 Dr. Richter gyógyszerára az „*Arany orcszához*”,
 Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
 Mindennapi szétküldés.

ÖVJAD BORODET
 ártalmas szépitőszerektől. Csak is az
 orvosilag ajánlott **Sesan-**
toilette-szappan használjuk, amelynek
 hatása sikeres arcborításhoz, kéz-,
 láb- és testápolásra bámulatba ejtő.
 Sesan-toilette fürdő-szappan 70 fillér,
 Sesan-toilette-szappan 1-20 k.
 darabja. Kapható gyógyszerárakban,
 drogériákban szapszakmájú üzle-
 tekben.
 D. L. Sedlitzky, es és kir. udv. szállító
 Salzburg.
 4-8
CSUDALATOS BÖR

FONTOS SZŐLLŐSGAZDÁKNAK.
 Legjobb *szőlőjótógumi* „Continental-
 jegyű”, ugyszintén *kékkő, raffiaháncs* a
 legolesőbb napi áron kapható
Ludwig József,
 fűszerkereskedésében
 1-4 **Kossuth Lajos utca 49.**

Ügyes ügynökök és helyi képviselők
 magas próvizió mellett kerestetnek
 a
Magyar Zsalu és Szövött
Faredőny
 gyárunk részére.
BENCZE ANTAL és FIA
 4-6 **NAGYBEOSKEREK.**

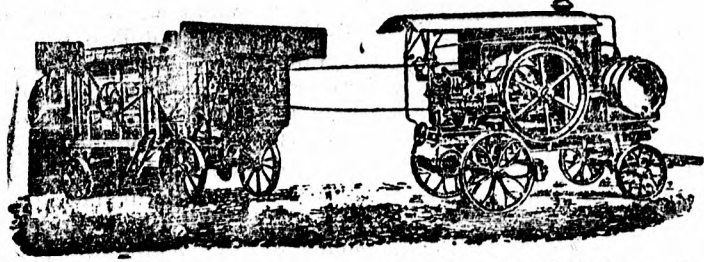
Fillér 4 Fillér
A NAGYMOSÁSI!
 ha ruha kékítéshez szabadalmazott
URANOS
PASZTILLAT használ!
 Patyolat fehér lesz a fehérenemű!
 Foltot vagy csikot nem csinál!
 Artalmatlan, mert savmentes!
 Gyorsan, teljesen oldódik a vízben.
URANOS-pasztilla csak 4 fillér
 és egy mosáshoz elég!
 Minden drogériában és jobb fűszerüzletben kapható:
 Mintadobozt = 10 drb pasztilla = 40 fillér
 beküldése ellenében (bélyegeken is) küldenek:
HOCHSINGER TESTVÉREK
 vegyészeti gyár, Budapest, VI. kerület.
 Ujvidéken: **Horváth Károly, Nenadovich Sándor és Ziegler**
 20-26 **Ferenc urak.**

LÖWY MÁTYÁS és Társa divatáruháza Ujvidéken, Főtér
 Erzsébet szálloda
 épület.
Lekötött nyári
ujdonságok.
 Voile Grenadin, minden színben simán és himzéssel.
 „ Mousseline minden színben és árnyalatban.
 „ Marquissette csikos és kockás mintákban.
 Különlegességek himzett ruhákban, batisztból vászonból, szövet- és Selyemből.
NŐI- ÉS GYERMEK FÜRDŐ RUHÁK.

Hazai gyártmány!

Kitünő munka!

**MAYER
GÉPGYÁR**vas- és fémöntőde részvénytársaság
SZOMBATHELY-BUDAPEST,
VI., kerület, VÁCI-KÖRUT 61. sz.

Benzinlokomobil-csésplő-szerelvények. Stabil-benzinmotorok.
Szívógázmotorok faszén-, koks- és antracit-fűtésre 120 HP-ig.
Malomépítészet.
Szab. hydr. borsajtók, olajprések és mindennemű
gazdasági gépek.

Kedvező fizetési feltételek.

Árjegyzékek kívánatra ingyen s bérmentve.

Főüzlet Ferenc József-tér 3. szám.

WAGNER TESTVÉREK, UJVIDÉK.

Főtér, saját ház Pazar berendezés, látványosság. Telefon 105.

Fűszer, csemege, sajt, saját termései bor, liqueur, pezsgő, déligyümölcs, tea, rum, conservek, bonbonok, gyümölcs, vadak, hideg felvágott, francia hizott poulard csirke, ásványvíz a legnagyobb választék és legfinomabb minőségben a lehető legolcsóbb árakon.

Ozonnák és jourok részére hideg plattnik diszes elkészítését elvállaljuk.

Telefon rendelések azonnal eszközöltetnek.

Mauthner-félefőzelék vetemény és virág magvak
megérkeztek, csiraképeségükért
jótállunk.

Kékkő- raffia hánes, ojtó-gummi és egyéb gazdasági cikk csakis legjobb minőségben, de legolcsóbb árban.

Vidéki rendeléseket ingyen csomagolásban a beérkezési napon adunk postára.

Kérjük üzletünk megtekintését, akár vétel nélkül is.

Fióközllet: II. Rákóczi Ferenc-utca.

Urasági lakás

a 2-ik emeleten 5 szobából, vízvezeték, gázvilágítás, fürdőszoba és egyéb mellékkeliségekkel, a Fötéren (Ferenc József tér) azonnal, vagy ez év augusztus hó 1-re kiadó. — Ugyanott egy 2-ik emeleti két szobából álló udvari lakás is kiadó.

Bővebbet:

Wagner testvéreknél.

3-3

3557. tkv. 1908. szám.

Póthirdetmény.

Az ujvidéki kir. törvényszék mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, miszerint Lunova Ádám és Mandl Jakab szépligetű cég végrehajthatónak Tiefenbach Péter volt ujvidéki lakos végrehajtást szenvedő elleni 230 kor. s jár. ranti végrehajtási ügyében 3041/908. sz. a.

kibocsátott árverési hirdetményben az ujvidéki 191. sz. betétben A. I. 1-2 sorsz. a. foglalt 765. és 766 hr. sz. jószágtestből Tiefenbach Pétert illető 1/2 részre 3616 kor. kikiáltási árban a kir. törvényszék árverési termébe 1908. évi június hó 24. napjának délutáni 3 órájára kitézött árverés az 1881. LX. t. c. 167. §-a alapján Schatteles Fülöp ujvidéki lakos végrehajtható érdekében is 117 kor. 30 fil. tőke követelése s jár. kielégítése végett megtartani fog.

Kelt Ujvidéken, 1908. évi április hó 26-án.

Molnár,
kir. törvényszéki bír.Egyedül valódi **THIERRY BALZSAMA**

a zöld apá-ával mint védőjeggyel. Legkevesebb küldemény 12/2 vagy 6/1, avagy 1 szabadalmazott különleges-utazó-családiüveg 5 korona. — Csomagolás ingyen.

Thierry Centifolium-Kenőcse.

Legkevesebb küldemény 2 doboz 3.60 korona.

A legjobb háziszerek gyomorháj, gyomorégés, görcs, köhögés, mellháj, minden belső szerv gyuladása, köszvény, tagszagadás, mindenféle seb, sorvadás, tályog, daganat, mindennemű sérülés stb ellen. — Így tessék címezni: Védőangyal gyógyszerár

Thierry A., Pregrada Rohics mellett.

Raktárak Budapest: Török József gyógyszerész, Egger 5-33. J. és Egger Leó dr. és Vertes L. Lugos.

Ipar és Kereskedelmi Takarekpénztár
Részvénytársaság
UJVIDÉK.

Hirdetmény.

Az Ipar és Kereskedelmi Takarekpénztár Részvénytársaság Igazgatósága a K. T. 170 § a alapján felhívja — az ajánlott levélben már külön figyelmeztetett 5 részvényesurat, hogy a részvényeikre még hátralékos összegeket jelen hirdetmény harmadszori közzétételétől számított 4 (négy) hét alatt annál inkább lefizessék, mert ellenesetben a K. T. 169. § és alapszabályaiak 7 §-a értelmében az aláírásból eredő jogaikat és teljesített befizetéseiket az intézet tartalékklapja javára elvesztik és részvényeik meg fognak semmisíteni.

Kelt Ujvidéken, 1908. évi május hó 1-én

AZ IPAR ÉS KERESKEDELMI TAKAREK-
PÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
4-52 Igazgatósága.

5989. sz. 1908.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az Idel Temesvári Pünkösdi

országos vásár

folyó évi május hó 28-ától június hó 1-elig bezárólag fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra május hó 28-ától, csütörtökön reggeli 5 órától kezdve meg van engedve.

Temesvárott, 1907. évi április hó 22-én.

A városi főkapitányságtól:

BEÉ FERENC,

2-2

főkapitány.

GLEICHENBERG klimatikus
Gyógyhely.

2-10 (STEIERORSZÁG)

NYÁRI ÉVAD: Május 15-től október 1-ig.

Felalpin jellegű legkedvezőbb klimatikus viszonyok.

Gyógyjavulatok: Gyógyeszközök:

Légzőszervek, (hur-

rut, asthma. em-

physema), szívi-

zom betegségek,

idegbajok, rekon-

valescencia.

Inhalációs és pneu-

motherapia, szénsa-

vas fürdők, hideg-

vizgyógyintézet,

gyógy-gymnastika,

napfürdők, stb o

GYÓGYFORRÁSOK: Konstantin, Emma források

Johannis-kút, Klausenferr.

Gazdagon illus trát prospektusokat küld, lakás- és

kocikról gondoskodik a FÜRDŐIGAZGATÓSÁG.

